

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Seimo Pirmininkui J. Olekui

2026-01-30 Nr. 5-3450

Ministrei Pirmininkei I. Ruginienei

Žemės ūkio ministrui A. Palioniui

Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininkui B. Ropei

PAREIŠKIMAS

dėl krizės žemės ūkyje suvaldymo

Ši pieno krizė, kuri prasidėjo 2025 metų paskutinįjį ketvirtį ir tęsiasi šiais metais, užklupo už šį sektorių atsakingus Žemės ūkio ministerijos padalinius visiškai nepasiruošusius, nors jiems prieinama operatyviai teikiama, plati rinkos stebėjimo informacija ir analizė. Juo labiau, ankstesnių metų patirtis apie jos ciklišumą turėjo skatinti ruoštis naujai krizei. Bet to nebuvo padaryta – atsakingi valstybės tarnautojai nesiima veiksmų, būtinų gamybos tvarumo valdymui ir užtikrinimui, situacijos sušvelninimui jai blogėjant kiekvieną dieną.

Oligopolinėje pieno supirkimo ir mažmeninės prekybos rinkoje pieno gamintojai ir toliau palikti vieni, nors apie kitų pieno grandinės dalyvių įtraukimą buvo kalbama ir rašoma seniai ir daugybę kartų.

Atsainų požūrį į pieno tiekimo pirminę grandį liudija faktas – dar 2015 m. sausio 12 d. šešiolika Lietuvos žemės ūkio verslo organizacijų laišku kreipėsi į Prezidentę D. Grybauskaitę su prašymu imtis skubių ir ryžtingų sprendimų, užtikrinančių šalies pieno sektoriaus išgyvenimą, kad šios grandinės dalyvių, turinčių labai skirtingas derybines galias, santykiai būtų ekonomiškai ir teisiškai subalansuoti, kad būtų sukurtas patikimas atgrasymo nuo nesąžiningų veiksmų praktikos mechanizmas bei visos valstybinės institucijos tinkamai ir laiku atliktų savo pareigas, kad esant tokiai situacijai nesuprantamas Konkurencijos tarybos, neužtikrinančios LR Konstitucijos reikalavimo, kad „Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei“, vaidmuo.

Neseniai 8 ministerijų pasirašyto socialinio memorandum kontekste Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija primena žemės ūkio bendrovių ir įmonių socialinį vaidmenį kaime, ne tik kaip konkurencingus atlyginimus mokančio darbdavio, bet ir socialinių-kultūrinių funkcijų vykdytojo, ženkliai prisidedančio prie jaunųjų specialistų ir dirbančiųjų pritraukimo dirbti kaimo vietovėse.

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/633 suteikė valstybėms narėms galimybes apsaugoti tiekėjus nuo nesąžiningos prekybos praktikos, taikomos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje. Kai kurios ES valstybės narės, remdamosi šia direktyva, įtvirtino nuostatą, kad perkamo pieno kaina nebūtų mažesnė už jo gamybos savikainą. Lietuvoje tai nebuvo padaryta, nors prašoma buvo ne kartą. Tam, kad būtų pasirengta tokiam žingsniui, Asociacija ne kartą prašė:

- Suvienodinti tą pačią veiklą užsiimančių ūkio subjektų buhalterinę apskaitą;
- Reglamentuoti žemės ūkio produkcijos savikainos skaičiavimą biologinio turto apskaitos politikoje.

Beje, neatlikus šių namų darbų, apie ES propaguojamą savitarpio pagalbos fondų, skirtų negautoms pajamoms kompensuoti, steigimą galima tik gražiai, bet tuščiai pakalbėti.

LITHUANIAN ASSOCIATION OF AGRICULTURAL COMPANIES

Kodas 110055327

Tilto g. 35-6,

LT-01101 Vilnius

El. paštas info@lzuba.lt

Tel.: (8-5) 2122248

Tel.: (8-5) 2127688

<http://www.lzuba.lt> Banko kodas 40100

Atsiskaitomoji sąskaita LT334010042400033443

Luminor bankas

Santykių reguliavimo visoje pieno grandinėje, įskaitant ūkio subjektus „prekiaujančius pieno produktais“, atsisakymą taip vadinamame „Pieno įstatyme“ vertiname kaip neveikimą įgyvendinant anksčiau minėtų dokumentų nuostatas. Atsitraukimą nuo santykių reguliavimo visoje tiekimo grandinėje laikome nepateisinama klaida, nuolaidžiavimu.

Tikėtis paramos iš Europos Komisijos, tik dabar (nors Krizių rezervo panaudojimo klausimą pradėjome kelti pernai lapkritį) iškėlus šį klausimą Taryboje, artimiausiu metu nerealu. Paprastai, pirmiausia, Komisija atidžiai stebi pokyčius pieno rinkoje ir tik vėliau gali būti pasiryžusi įsikišti, „jei to reikės“. Iš esmės tai pieno gamintojų „užliūliavimas“.

Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijos prezidiumas:

- konstatuoja Žemės ūkio ministerijos Tvarios žemės ūkio gamybos ir maisto pramonės departamento neveiklumą dėl iki šiol neparengto pieno grandinės reguliavimo įstatymo projekto, remiantis kitų šalių pavyzdžiais;
- išreiškia pasipiktinimą dėl ankstesnės krizės metu pagalbos pieno gamintojams schemos, kuri buvo parengta paviršutiniškai ir be skaičiavimų, tendencingai ignoruojant stambesnius pieno gamintojus.

Kartu su skubia parama iš nacionalinio biudžeto, prašo:

- nutraukti išmokų mokėjimą gamybinės žemės ūkio veiklos nevykdantiems ūkio subjektams, pakoregavus žemės ūkio veiklos apibrėžimą, t. y. naikinant jų ūkininko (pagal BŽŪP) statusą;
- atsisakyti Reglamento 2021/2115 nuostatas viršijančio, nacionalinio perteklinio 10 proc. tiesioginių išmokų voko lėšų skyrimo persikirstomajai išmokai sutaupant 2026 ir 2027 m. apie 122,5 mln. EUR sumą;
- diferencijuoti bazinę išmoką už daugiamečius (> 5 metų) žolynus: pilną išmoką mokant tik už plotus, kuriuose gyvulių tankumas yra didesnis arba lygus 0,5 SG/ha. Už 0,1-0,5 SG/ha tankumo plotus mokėti išmoką, atitinkančią jų vienkartinio šienavimo išlaidas;
- peržiūrėti neproporcingus išmokų už ekoschemas „Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“, „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“ dydžius, objektyviai vertinant šiuose plotuose negautų pajamų ir išaugusių išlaidų balansą;
- atsisakyti Ekoschemos „Gyvūnų gerovė“ poekoschemių: TI05eko9.1 (Aukštesni galvijų laikymo standartai pieniniams galvijams išeiti į ganyklas, įtraukiant jų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku) ir TI05eko9.2 (Aukštesni galvijų laikymo standartai: už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę, ganyklas) kaip prieštaraujančių MLL kontrolės ir prevencijos rekomendacijoms.

Nuo šių visų aukščiau išvardintų priemonių atsilaisvinusius pinigus nukreipti krizėje esančių ūkių remimui.

- Prašo atleisti žemės ūkio veiklos subjektus iki krizės pabaigos nuo mokesčio už valstybinius gamtos išteklius, nuo mokesčio už aplinkos teršimą.

Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija apeliuoja į politinę valią iš esmės sprendžiant Lietuvos pieno ir kitų sektorių išlikimo klausimą ir tiki, kad žemės ūkio pripažinimas valstybės nacionaliniam saugumui svarbia šaka nebus tik „popierinis“ šūkis. Kaip parodė Užsienio reikalų ministerijos nepritarimas suspenduoti CBAM pasienio anglies mokestį trąšoms (kai suspendavimui pritarė Estija, Latvija ir dar kitos devynios šalys), požiūris į žemės ūkį yra atsainus, arba kišamasi į sritį, kurioje jos kompetencijos labai abejotinos.

Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijos prezidiumo vardu

Prezidentas
Eimantas Pranauskas

Generalinis direktorius
Jonas Sviderskis

LITHUANIAN ASSOCIATION OF AGRICULTURAL COMPANIES

Kodas 110055327

Tilto g. 35-6,

LT-01101 Vilnius

El. paštas info@lzuba.lt

Tel.: (8-5) 2122248

Tel.: (8-5) 2127688

<http://www.lzuba.lt>

Atsiskaitomoji sąskaita LT334010042400033443

Luminor bankas

Banko kodas 40100